

Účel cvičení. Tao a růžový kříž

Rudolf Steiner

Esoterní hodina, Mnichov, 1. června 1907

Drahé sestry a bratři! Vy všichni jste více či méně pokročilí v okultním školení. Dnes bychom si objasnili podstatu tohoto okultního školení. Esoterik si musí uvědomovat, že je vždy obklopen neviditelnými, pro běžného člověka neviditelnými bytostmi. Tak jako například procházíme vzduchem, procházíme také vždy, kamkoli se obrátíme, nesčíslnými neviditelnými bytostmi. Všechno, všechno, co nás obklopuje, je výrazem takovýchto bytostí. Když se nadechneme, vdechujeme nejen vzduch, ale zároveň do nás proudí vznešená duchovní bytost, jejímž fyzickým tělem je vzduch, a vyplňuje celý náš organismus. Při výdechu z nás tato bytost zase proudí ven. Při každém nadechnutí bychom si měli uvědomovat, že do nás vstupuje božská duchovní bytost a že my sami se chceme jednou stát takovou bytostí. Bytost, která je vtělená ve vzduchu, stojí mnohem výše než my dnes, kdysi však přesto stála tam, kde dnes stojíme my, a přijde čas, kdy se ve svém vývoji dostaneme také tak vysoko jako ona.

Jestliže jsme tedy v esoterní škole, pak by se prostřednictvím cvičení, ať už jsou dávana v jakékoli podobě, mělo dosáhnout toho, že získáme živé vědomí tohoto ducha, který do nás proudí. Co to jen je, co v nás říká „já“? Je to vdechovaný proud vzduchu. Ten v nás vytváří rudou krev a teprve od té doby, co naším tělem proudí rudá krev, jsme se naučili říkat „já“. Duchovní bytost v nás však nepůsobí jen ve vstupujícím vzduchu; vyšší bytosti pracují také všude v našem těle, ve svalích, v nervech a kostech. Tím, že to člověk pozná, se však ještě nestane esoterikem. Když si řeknu, že při dýchání do mě vstupuje vzduch, jsem materialista. Když vím a poznám, že s nádechem do mě vplývá duchovní bytost, pak jsem poznávající člověk, ale ještě nejsem esoterik. Ale když do sebe nechávám každý dech vstoupit s pokorou, s nehlubší pokorou před božskou bytostí, která proniká můj organismus, když mě zcela naplní živý pocit této vznešené bytosti, pak jsem esoterikem.

A co ve mně vytváří tento duch vtělený ve vzduchu? Vniká do krve a vyplňuje celý můj organismus, takže se v mém nitru tvoří vzdušné tělo, obklopené kostmi, svaly, šlachami atd. Toto vzdušné tělo bych si měl pomocí cvičení začít plně uvědomovat; je to totiž to, co ve mně říká „já“. Provádí-li člověk svá cvičení v tomto smyslu, je čím dál jemnější a je to, jako kdyby v něm povstával úplně nový člověk. Pak už neřekne „já“ svým kostem, svalům a šlachám, ale cítí sám sebe zcela v tomto vzdušném těle; v duchu boha vtěleného ve vzduchu nachází své Já.

Co vlastně člověk dělá, když provádí cvičení? To nám musí být zcela jasné. Když cvičí, žije tak, jak budou jednou v budoucnosti žít všichni lidé. V době svých cvičení se esoterik nachází v budoucím stavu lidstva. V budoucnu budou všichni lidé dýchat tak, jako dýchá esoterik, když provádí dechová cvičení, ale budou to dělat jen za jistých podmínek. Teprve v mnohem vzdálenější budoucnosti bude pro všechny lidi přirozené dýchat tímto způsobem. To

už ale bude lidské tělo úplně, úplně jiné. Bude takové, že pro něho bude zcela přirozené dýchat tak, jak to dnes tu a tam dělá esoterik. Co dělá esoterický žák, je tedy vlastně předjímání toho, co se bude dít později. V jistém smyslu to ještě není úplně na čase. Fyzické tělo na to zatím není připravené. Esoterik tedy předbíhá dobu a pracuje do budoucna.

Jedině tak je ale možný pokrok. Naše Země by se nikdy nemohla vyvíjet, kdyby na ní nebyli lidé, kteří žili tak, jak bude žít celé lidstvo teprve ve vzdálené budoucnosti. Kdyby na Zemi nebyl nikdo, kdo by chtěl dělat esoterická cvičení, musela by Země víc a víc tuhnout. V devachanu sice pracují všichni lidé na přetváření Země; kdyby však lidé vtělení na Zemi usilovali jen o to, zachovat všechno takové, jaké je to teď, a lidé žijící v devachanu by ji zároveň chtěli přetvářet, nebyla by mezi jejich oboustranným působením žádná harmonie. Působením lidí na Zemi by Země zcela zkošťatěla a ztuhla a působením lidí v devachanu, kteří by chtěli ztuhlou Zemi přetvářet, by se Země nakonec roztříštila a zničila. Proto si každý esoterik musí jasně uvědomovat, jakou svátou povinnost plní pro pokrok lidstva, když provádí esoterická cvičení.

Žije-li esoterik tak, jak to může být přirozené teprve v budoucnosti, je to v podstatě v rozporu se současnými poměry. Jedině tak je ale možný pokrok. Člověk musí neustále používat takové tělo, jaké je podle momentálního stupně vývoje přirozené a možné. Bytost, která podle svého duchovního vývoje patří na Jupiter nebo na Venuši, přece musí, aby mezi námi mohla přebývat, používat fyzické tělo, které všichni máme. V duchu však vede život, který přísluší daleké, daleké budoucnosti, a tím zvolna tento budoucí stav do nás vnáší a umožňuje, abychom této budoucnosti dosáhli.

Někdo by ovšem mohl říci: Cožpak by lidé nemohli projít tímto vývojem sami od sebe, bez esoterní školy? Jistě že by mohli. Každý člověk totiž během svého vývoje dospěje k přeměně dýchacího procesu. Ale je to, jako kdyby někdo řekl: Chci se matematice naučit sám od sebe, bez učitele. - Musel by se pak ovšem zříci i jakékoli učebnice. Samozřejmě že by se i tak naučil matematice, ale potřeboval by asi tři tisíce let, aby se naučil něčemu, co by se za pomoci učitele mohl naučit za pět měsíců.

V podstatě by bylo velmi dobře možné, ba zcela jisté, že by se člověk všechno, co se teď učí v podobě esoterních cvičení, dokázal naučit i sám. Neboť všechna tato cvičení mají svůj základ v lidské přirozenosti. Lidé by na to ovšem potřebovali nikoli tři tisíce, ale statisíce let. Esoterní školy mají tuto cestu zkrátit. Jiný účel nemají. Tím, že člověk provádí takováto esoterní cvičení, vrůstá duchovně do budoucnosti, prožívá v sobě to, co bude jednou v budoucnu, a to, co takto prožívá, je tím, co známe jako vyšší světy. Tyto světy představují budoucí stavy lidstva. V každém okamžiku si tedy musíme uvědomovat svou svátou povinnost, s každým dechem cítit boha, který do nás vplývá. Proudí do nás, když se nadechujeme, při výdechu však zabíjíme jeho tělo tím, že děláme vzduch nepoužitelným. Naše cvičení nás však zvolna učí vydechovat vzduch tak čistý, jak jsme ho vdechli. Kdo se tomu nechce naučit pomocí cvičení, ten toho bude samozřejmě také jednou moci dosáhnout, bude však muset počkat, až bude v budoucnu lidské tělo natolik přetvořeno, že takové dýchání vyplyne stejně přirozeně, jako dnešní způsob dýchání vyplývá z dnešní stavby těla.

Vzduch dnes proudí do nás dovnitř a z nás ven a přeměňuje opotřebovanou krev na použitelnou. Bylo tomu tak vždy? Ne, nebylo. Byla doba, kdy v nás ještě nebylo to, čím je

dnes teplo naší krve, ale toto teplo proudilo dovnitř do našeho organismu a ven z něj stejně jako dnes vzduch. Tak jako nás dnes svými proudy prostupují duchové vzduchu, byli to tenkrát duchové ohně. Člověk tenkrát vydechoval a vdechoval teplo. A tak jako se pod vlivem duchů vzduchu mohla vytvořit rudá krev, proudila tenkrát, kdy v našem organismu pracovali duchové ohně, všemi bytostmi jako šťáva života jiná látka: mléko. To, co dnes jako mléko proudí všemi bytostmi, které kojí svá mláďata, je pozůstatkem z oné doby. Jen s tím rozdílem, že dnešní funkce v lidském těle, související s mlékem, vedou jiní duchové.

Když se na Zemi vyvíjelo dosud mladé lidstvo, například v dobách Atlantidy a u prvních ras našich poatlantských národů, nebyli vůdci, kteří ho vedli, ještě lidé, ale duchové ohně. Proto se při svém úsilí o vzestup musíme nejprve spojit s nimi. Ovšem tak, jak je tomu zatím dnes, že ne všichni lidé se vyvíjejí rovnoměrně, ale vždycky jedna část zaostává, tak tomu bylo i tenkrát. Část duchů ohně zaostala za ostatními a vytvářela pak odpor proti novému vývoji. Mezi lidmi už zahájili svou působnost duchové vzduchu a větru, aby vystřídali staré duchy ohně, když se jim pokleslí duchové ohně postavili do cesty jako překážka. Severské bájesloví dalo lidem představu o jejich povaze v pověstech o bohu Lokim. Loki je jeden takový pokleslý duch ohně, který vystupuje nepřátelsky vůči Ásům. On je tím, kdo přivodí Baldrovu smrt. Wodan, vanoucí bůh, je bohem větru. Jeho cítily dávné severské národy, když slyšely hučení vichru, když vdechovaly vítr do svého těla.

Tyto severské národy nebyly bez mystérií. Víme, že naše poatlantská rasa se rozlila ze západu, ze staré Atlantidy, na východ. Tak jako mysterijní školy kvetly v Atlantidě, zůstaly zachovány i v nově se tvořící hlavní rase. Tato pátá hlavní neboli kořenová rasa vytvořila především čtyři podrasy: za první indickou, za druhou perskou, za třetí chaldejsko-babylonsko-egyptsko-semitskou a za čtvrtou řecko-latinskou rasu. Ne všechny národy přicházející z Atlantidy doputovaly až do těchto oblastí na východě. Část jich zůstala na západě, v oblastech dnešní Evropy. I ona měla svá mystéria, která se později vyvinula do podoby toho, co známe jako mystéria druidů a trottů. Tato západní kultura však nezůstala oddělená od toho, co se vytvářelo na východě. To, co zvolna vzkvétalo na východě, vytvořilo jako nejvyšší korunu to, co je základem moudrosti Starého a Nového zákona. To se jako neobyčejně mocný zásah dostalo na západ a spojilo se s tím, co se tu v tichosti rozvinulo. Tento zásah byl nesmírně blahodárný.

Pramenem veškeré moudrosti Východu i Západu, a to si musíme jasně uvědomit, je Atlantida.

Atlantida byla zemí zahalenou do hustých mas vodní mlhy. Tyto husté masy vodní mlhy měly zcela určitý vztah k člověku. Tehdejší člověk při tom něco pociťoval. Tyto masy činily jeho duši vnímavou k řeči božstva. V zurčení pramenů, v šumění listů slyšel Atlanťan promlouvat k sobě boha. A když osaměl a v tichu se obrátil do sebe, tu zaslechl znění jako hlas boha, který k němu mluvil. Nepotřeboval zákony ani příkázání, bůh sám mu říkal, co má dělat. A toto znění, které zaznívalo v Atlantidě všude a které se ozývalo z lidských srdcí v tichých chvílích usebrání, bylo později v Egyptě zapsáno znamením tau: T. To je také původní tvar kříže.

Když je nám nyní jasné, jak tenkrát ony masy vodních mlh vytvářely spojení s božstvím, takže člověk mohl zcela bezprostředně vnímat moudrost svého boha a rozumět jí, obrátíme nyní svůj pohled k vodě, která protéká našimi zeměmi. Když pak v trávě spatříme krůpěj rosy, třpytící se v záři ranního slunce, tu nám zjihne srdce. A tato třpytící se krůpěj rosy je pro nás upomínkou, upomínkou na ony doby v Atlantidě, kdy voda jako mlha zahalovala zemi a člověk kolem sebe cítil moudrost bohů.

Moudrost Atlantidy je ztělesněna ve vodě, v krůpěji rosy. Rosa, naše německé slovo rosa, není ničím jiným než oním dávným atlantským zněním. Tak se s úctou a pokorou dívejme na každou krůpěj rosy, třpytící se na stéble trávy, jako na svátý odkaz oné doby, kdy pouto mezi lidmi a bohy dosud nebylo zpřetrhané. Znamení tau, ono dávné znamení kříže se latinsky nazývá crux. A jak se latinsky nazývá rosa, krůpěj rosy? Ros. „Roscrux“ je náš růžový kříž.

Nyní tedy poznáváme jeho pravý význam. Je to tao Atlantidy, atlantská moudrost, která na nás dnes září z krůpěje rosy. Nic jiného nám růžový kříž nechce říci. Je to symbol nového života, který v budoucnu rozkvetne v duchovní práci.

Naší severské rase tak zůstalo niterné spojení s dávnou Atlantidou. Jinak tomu bylo u ras, které se vydaly na východ a vyvinuly se ke čtyřem podrasám Indů, Peršanů, Egyptanů a Řeků a Římanů. Ty prošly samostatným vývojem. V duchovním světě však platí zákon, že každá rasa, která byla nějaký čas svým úsilím na vzestupu, musí zaniknout, nedostane-li nový silný impuls z oblastí, z nichž vyšla, které byly její domovinou. Vysoká orientální kultura tak musela dostat nový impuls z našich oblastí, splynout s duchovní kulturou, která se v tichosti vytvářela v našich zemích.

Onou vysokou duchovní individualitou, která to poznala, byl Christian Rosenkreutz. Právě on se ve 13. a 14. století ujal velkého díla splynutí duchovní kultury Východu s duchovní kulturou Západu. Vždycky žil mezi námi a ještě i dnes je při nás jako vůdce ve spirituálním životě. Duchovní kulturu Orientu, která se jako nejvyšší květ východní moudrosti ukazuje ve Starém a Novém zákonu, uvedl v niternou harmonii s dávnou moudrostí pocházející z Atlantidy.

Dal nám tak křesťanství ve formě, v jaké už bylo připraveno tajuplným „neznámým z Horní země“, který přišel k Johannesi Taulerovi. „Horní země“ znamená duchovní svět, království nebeská. Duchovní individualitou, která se skrývala v „neznámém z Horní země“, nebyl nikdo jiný než samotný Mistr Ježíš, v jehož těle žil kdysi na Zemi Kristus. Také on je dnes ještě u nás.

Mistr Ježíš a Mistr Christian Rosenkreutz nám připravili dvě cesty vedoucí k zasvěcení, křesťansko-esoterní cestu a křesťansko-rosikruciánskou cestu. Tyto dvě cesty od středověku vždycky existovaly. S nástupem materialismu však spirituální život čím dál víc mizel z vědomí lidí. Koncem minulého století dospěl materialismus tak daleko, že lidstvo, pokud nemělo zahynout, potřebovalo nový velký duchovní impuls.

Našla se jedna jediná osobnost, která byla v důsledku svého fyzického založení schopná uslyšet hlas Mistrů. Byla to Helena Petrovna Blavatská. Když začala se svou prací, nebyly však dosud všechny okultní tradice ztracené. Naopak, [na Západě] existovala četná bratrstva, která uchovávala okultní vědění, ovšem v ustrnulé, zkostnatělé formě, bez živoucího života. Když Helena Petrovna Blavatská napsala svou „Odhalenou Isis“, dovolávala se tato bratrstva

toho, že to je jejich moudrost; bylo jim totiž známo mnoho znamení a nauk a snažili se jí všemožným způsobem stavět do cesty překážky.

Helena Petrovna Blavatská tak byla tím nejhorším způsobem rušena v tom, aby mohla dokonat svou práci ve smyslu křesťanské esoteriky, jak bylo původně jejím záměrem. Musela tenkrát podstupovat opravdu strašné věci. A těmto okultním bratrstvům se skutečně podařilo dosáhnout toho, že ve svém druhém díle, v „Tajné vědě“ dala tomu, co měla říci, orientální háv. Dodnes máme ve zvyku používat většinu pojmenování okultních souvislostí v orientálním jazyce. Tato orientální forma pravdy není nic pro nás, západní národy. Mohla by nás jen brzdit a odvádět od našeho cíle. Národy, které mají tvořit jádro následujících ras, jsou tady, na Západě.

To má být dáno jako skutečná odpověď na to, co bylo před nějakým časem oznámeno jako hlas Mistrů z Východu. Naši západní Mistři mluvili také, i když to bylo spojeno s menším hlukem. A to, co řekli, si zapíšeme hluboko do srdce. Povolali nás, abychom spolupracovali na budoucím vývoji lidstva a abychom byli pevní a vydrželi ve všech bojích, které nás ještě čekají; abychom zůstali věrní tomu, co máme jako živou svátou tradici.

Toto volání má znít v naší duši napořád. Ať si však nikdo nemyslí, že existuje nesoulad mezi Mistry Východu a Západu. Mistři žijí vždy v souladu. Přesto se však v poslední době udála zásadní změna, týkající se esoterní školy Východu a Západu.

Dosud byly obě školy spojené ve velkém kruhu pod společným vedením Mistrů. Nyní se však západní škola osamostatnila a teď existují dvě rovnocenné školy: jedna na východě, druhá na západě; dva menší kruhy místo jednoho velkého. Východní školu vede Mrs. Annie Besantová, a kdo se ve svém srdci cítí být přitahován více k ní, nemůže déle zůstat v naší škole. Každý ať dobře přezkoumá, kterou cestou ho povede touha jeho srdce. V čele naší západní školy stojí dva Mistři: Mistr Ježíš a Mistr Christian Rosenkreutz. A vedou nás dvěma cestami, křesťansko-esoterní a křesťansko-rosikruciánskou. Velká bílá lóže vede všechna spirituální hnutí a Mistr Ježíš a Mistr Christian Rosenkreutz do ní patří.

To budiž dáno jako odpověď, jako skutečná odpověď na otázku, jak si ji zřejmě leckdo v důsledku posledních událostí položil.

Stojíme na úsvitu šestého dne stvoření. Měli bychom z nás rozvinout šestou a sedmou podrasu. V nás je již přítomná budoucnost jako ranní červánky. To si vezměte k srdci a přijměte, co vám praví Mistr Christian Rosenkreutz. (Následuje předčítání Mistrových slov.)